

DENET DUYURU

Duyuru Tarihi : 06.04.2012
Duyuru No : 2012/024
Yayımlandığı Yer : LEBİB YALKIN DERGİSİ - NİSAN 2012 -
SAYI : 100

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

HEDİYE ÇEKLERİNİN, KDV, BELGELEME, GELİR ve GİDER KAYDI KARŞISINDAKİ DURUMU:

1. KONU:

Hediye çeki, hamiline üzerinde yazılı tutar kadar alışveriş yapma imkânı sağlayan bir ödeme aracıdır.

Uygulamada perakende satış yapan mağazalar, internet üzerinden satış yapan WEB siteleri, hediye çeki bastırarak bunu, üzerinde yazılı bedel karşılığında satmaktadırlar. Hediye çeklerini daha çok firmalar satınalmakta ve personeline, bayilerine ticari faaliyeti ile ilgisi bulunan diğer kişilere temsil ve ağırlama kapsamında hediye etmektedirler. Bu uygulamaya, yılın her döneminde rastlanmakta, özellikle yılbaşlarında ve dini bayramlarda çek sirkülasyonunun arttığı gözlenmektedir.

Hediye vermek yerine hediye çeki verilmesinin tercih edilme nedeni, hediye seçme sorunundan ve hediyein muhatabı tarafından beğenilmemesi riskinden kurtulmaktır.

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2009 yılında 5 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 110 ülkede bulunan 1.138 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 46.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

Bu yazımızda, öncelikle yukarıda belirtilen tarzda cereyan eden hediye çeki (alışveriş çeki olarak da adlandırılmaktadır) uygulamasında, hediye çeki tesliminin KDV karşısındaki durumu ile hediye çeklerinin belgeleme şekli ve muhasebe kayıtları konu alınmıştır. Ayrıca, firmaların müşterilerine bazı koşullarla (belli tutarda alım yapılması gibi) vermiş oldukları bedelsiz alışveriş çekleri (iskonto çekleri) ve çeklerin iskontolu olarak ticarete konu edilmesi açıklanmaya çalışılmıştır.

2. HEDİYE ÇEKİ TESLİMİ KDV'YE TÂBİ DEĞİLDİR :

Katma Değer Vergisi Kanununun 1/1 inci maddesine göre, ticarî faaliyet çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisine tâbidir.

Kanunun 2 nci maddesinde, teslim *“bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce, alıcıya veya onun adına hareket edenlerin gösterdiği yere veya kişilere tevdi”*

şeklinde tanımlanmıştır.

Hizmet ise aynı Kanunun 3 üncü maddesine göre, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir. Bu işlemler; bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleştirilebilir.

Bu hükümler çerçevesinde, (nakit veya banka çeki verilmesine benzeyen, belli bir mağaza veya mağazalar zincirinde para yerine geçen) **hediye çeki tesliminin mal teslimi ve hizmet ifası olarak değerlendirilemeyeceği**, dolayısıyla KDV'ye tâbi olmadığı açıktır. Zira, hediye çekleri, bunu teslim eden firmaya bilâhare dönecek ve o esnada mal teslimi veya hizmet ifası gerçekleştirilecektir. KDV'nin de o aşamada doğacağı tabiidir.

Bir an için bu teslimin KDV ye tâbi olduğu düşünülse bile, KDVK'nun 17 nci maddesinin 4 üncü fıkrasının (g) bendinde yer alan, külçe gümüş, döviz, para, damga pulu, harç pulu, değerli kağıtlar, taşıt pulu, hisse senedi ve tahvil teslimlerinin KDV'nden müstesna olduğuna ilişkin hüküm uyarınca, *“para”* niteliğindeki yani para yerine geçen bu hediye çeklerinin tesliminin KDV'ne tâbi tutulmaması gerekir.

Nitekim, Nuruosmaniye Vergi Dairesi Başkanlığının 13.08.1998 tarih ve 15424 sayılı muktezasında, hediye çeklerinin müşteri firmaya tesliminin, mal teslimi olarak değerlendirilemeyeceği için KDV'ye tâbi olmadığı, yönünde görüş belirtilmiştir.

Keza İstanbul Defterdarlığı'nın 06.03.2003 tarih ve 1190 sayılı muktezasında;

“..... hediye çeki teslimi bir mal veya hizmetin karşılığı olmadığından KDV ye tabi olmayacak, çeklerin müşteriye verilmesi aşamasında bu çeklere ilişkin olarak fatura düzenlenmeyeceği gibi KDV de hesaplanmayacaktır” denilmiştir.

Hediye çeki teslimi KDV kapsamına girmediği için bu teslim KDV beyannamesinde gösterilmez.

Ancak hediye çekinin parayı temsil ettiğinden hareketle hediye çeki teslimini KDV beyannamesinde 232 kod ile ve 17/4-9 maddesini refere ederek (istisnalar arasında) göstermek de mümkündür.

3. HEDİYE ÇEKİ TESLİMİNİN BELGELENDİRİLMESİ :

Vergi Usul Kanunu'nun 229 uncu maddesine göre, fatura, satılan mal veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticarî vesikadır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, hediye çeki tesliminde “fatura” düzenlenmesine gerek yoktur. Doğru belgelendirme şekli “dekont” ile yapılanıdır. Buna rağmen, fatura düzenlenmesi, usulsüzlük sayılamayacağı gibi KDV hesaplanmasını da gerektirmez.

KDV Kanunu'nun 10/b maddesinde yer alan, malın tesliminden veya hizmetin ifasından önce fatura tanzim edilmesi halinde faturada yazılı tutarla sınırlı olarak KDV doğacağı, hükmünün konumuzla ilgisi yoktur. Çünkü hediye çeki verilir para alınması, avans alınması niteliğindedir. Fatura düzenlense bile, bu faturanın fuzulen düzenlendiği veya fatura içeriğinin “para” olduğu, dolayısıyla böyle bir faturanın KDV hesaplanmasını gerektirmediği kanaatindeyiz.

26.01.2001 tarih ve 5166 sayılı Maliye Bakanlığı muktezasında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“..... herhangi belirli bir mal teslimi ve hizmet ifasını göstermeyen hediye çeklerinin verilmesi ile katma değer vergisi yönünden vergiyi doğuran olay gerçekleşmemektedir. Bu nedenle, hediye çeki dağıtan firmaların, hediye çeklerini dekont vererek belgelendirmesi ve alınan bedelleri de “avans” olarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Dekont verilmek suretiyle belgelendirilen ve “avans” olarak muhasebeleştirilen hediye çeklerinin, nihai tüketiciler tarafından ibraz edilerek çek tutarı kadar malın teslimi durumunda, Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 10/a maddesi hükmü uyarınca, vergiyi doğuran olay gerçekleşeceğinden daha önce belgeye bağlanmayan bu teslimlere ilişkin fatura ve benzeri vesikaların, hediye çeklerini personeline ya da hayır kurumlarına veya yardım amaçlı olarak deprem bölgesindeki kişilere veren firmalar adına düzenlenmesi gerekmekte olup, hediye çeklerini ibraz eden kişilere yapılan teslim ve hizmet ifaları sırasında ayrıca bu kişiler adına fatura ya da fatura yerine geçen bir vesika düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Bu teslim ve hizmetlere ilişkin faturaların, onar günlük süreler halinde satış bilgileri toplanarak ve katma değer vergisi yönünden aylık vergilendirme dönemleri de geçirilmemek kaydıyla düzenlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, hediye çekleri ibraz edilmek suretiyle yapılan teslim ve hizmetlere, bu mal ve hizmet teslimleri için belirlenmiş olan katma değer vergisi oranlarının uygulanacağı tabiidir.”

4. HEDİYE ÇEKİ TESLİMİNİN FUZULEN FATURAYA BAĞLANMASI ve FATURADA FUZULEN KDV GÖSTERİLMESİ:

Yukarıdaki özelgede belirtildiği gibi hediye çekinin, bu çeki çıkaran firma veya alıp satan aracı firma tarafından tesliminin dekontla yapılması (fatura kesilmemesi), ve KDV hesaplanmaması gerekmektedir.

Bu gerekliliklere rağmen fatura kesilerek ve KDV hesaplanarak hediye çeki verilmesi hakkındaki görüş ve açıklamalarımız şöyledir:

Fatura kesilmesi açısından:

Hediye çeki teslimi fatura kesilmesini gerektirmemekle beraber, teslim işleminin fatura kesilerek yapılması, usulsüzlük değildir ve yaptırımı yoktur.

KDV hesaplanması açısından:

Hediye çeki teslimine bağlı olarak hesaplanacak KDV yersiz hesaplanmış KDV niteliğindedir.

Eskiden, yersiz hesaplanan KDV, muhatabı olan KDV mükellefi tarafından indirilebilmekteydi. (23 nolu KDV Genel Tebliğinin B bölümü)

Ancak 116 nolu KDV Genel Tebliği ile 23 nolu KDV Genel Tebliğinin B bölümü yürürlükten kaldırılmış ve böylelikle yersiz KDV nin indirilmesi imkanına son verilmiştir.

Dolayısıyla hediye çeki teslimlerinde fatura düzenlense bile bu faturada KDV gösterilmemesi gerekir. Aksi halde fatura muhatabı bu KDV yi indiremeyeceği için doğal olarak KDV ye itiraz edecek, çeki teslim eden düzeltme yapmak zorunda kalacaktır. Hediye çeki için hesaplanan KDV beyan edilmeden önce yapılacak düzeltme kolay olmakla beraber, bu KDV nin beyanından sonra yapılacak düzeltmede 116 nolu Tebliğdeki ağır usullere uyulmak zorunda kalınacağı için hediye çeki teslimlerinde hiç KDV hesaplanmaması tercih edilmelidir.

5. ÇEKİ DÜZENLEYEN ve ÇEKİ ALAN FİRMANIN YAPMASI GEREKEN İŞLEMLER :

5.1. Çeki Düzenleyen Firma Açısından :

Hediye çeki tanzim ve teslim eden firmada, çek teslimi sırasında, gelir veya kurumlar vergisi açısından “gelir” oluşmaz. Çeklerin verilmesi işleminin aşağıdaki şekilde kayda alınması mümkündür.

120	ALICILAR		50.000	
349	ALINAN DİĞER			50.000
	AVANSLAR			
	- Tedavüldeki Hediye Çekleri			
	Çeklerin müşteri firmaya verilmesi			

Hasılat, teslim edilen çeklerin geri dönüşü (yani alışverişte kullanılması) aşamasında doğar. Hediye çekini düzenleyip veren firma açısından, çeki kimin getirdiğinin (alan firma, onun personeli, bayii, kendisine hediye olarak hediye çeki verilen herhangi bir kişi gibi) önemi yoktur.

Satılan bu çeklerden biri olan 100 TL’lik çekin ibraz edildiği alışverişte, 110 TL + %18 KDV tutarlı bir tencere alındığını ve çeki aşan bedelin nakden ödendiğini varsayalım.

349	ALINAN DİĞER AVANSLAR		100,00	
	- Tedavüldeki Hediye Çekleri			
100	KASA		29,80	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR			110,00
391	HESAPLANAN KDV			19,80
	Hediye çeki ve nakit karşılığı yapılan satışın kaydı			

Satıcı firma, diğer mal ve hizmet satışlarında olduğu gibi, kısmen veya tamamen hediye çeki karşılığında yapmış olduğu satışlarda da fatura veya perakende satış fişi düzenlemek mecburiyetindedir. Bu satışın, diğer satışlardan gelir kaydı ve belgelendirme yönünden hiçbir farkı yoktur.

Yukarıda bahsi geçen özelgede, hediye çeki karşılığında yapılan teslim veya hizmete ait faturanın, çekleri müşterilerine personeline vs. hediye amaçlı olarak veren firma adına düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Hediye çeki mukabilinde verilen mal veya hizmete ilişkin fatura ve benzeri belgenin muhatabı konusunda bu şekilde peşinen bir belirleme yapmak bize göre doğru değildir. Çünkü fatura veya benzeri belgenin muhatabının kim olacağı, taraflar arasındaki hukuki ilişkiye göre değişkenlik gösterebilir.

5.2. Çeki Alan Firma Açısından :

Hediye çeklerini teslim alan firma, bunu dağıtmadığı sürece, aşağıdaki kaydı müteakip aktifinde tutmak mecburiyetindedir. Bu aşamada, gider veya maliyet kaydı yapılamaz.

108	DİĞER HAZIR DEĞERLER	50.000	
	- Hediye Çekleri		
320		SATICILAR	50.000

5.2.1. Çeklerin Personele Verilmesi :

GVK'nun 61 inci maddesine göre, işverene tâbi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler, ücret olarak gelir vergisine tâbidir.

Bu hüküm uyarınca, personele verilen çekler “*ücret*” olarak GV'ne tâbi tutulur. Çeklerin bedeli “*net*” ücret olarak kabul edilir ve brüt tutarı, personel gideri olarak kayda alınır. Bize göre, personele hediye çeki teslimi, nakit değil aynî ücret verilmesi anlamına geldiğinden, (mal veya hizmet alma imkanı sağladığından), sadece gelir vergisine tâbi tutulur. SGK primi ve bize göre Damga Vergisi de hesaplanmaz.

Aşağıda, personele 1.000 liralık hediye çeki verildiği ve %20'lik GV hesaplandığı varsayımıyla, yapılması gereken muhasebe kaydı gösterilmiştir:

770	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (veya başka bir hesap) - Personel Giderleri	1.250	
360	ÖDENECEK VERGİ ve FONLAR - GV Stopajı		250
108	DİĞER HAZIR DEĞERLER - Hediye Çekleri		1.000

Personele verilen hediye çekinin meblağı küçük olsa bile bu muameleye tabi tutulması gerektiği ileri sürülebilir. Mesela tanesi 20'şer lira maliyetli çikolata kutuları bayram münasebetiyle personele dağıtıldığında, bizim anlayışımıza göre ve örf ve teamül uyarınca doğrudan gider yazılabilir ve KDV'si indirilebilir. Fakat 20'şer liralık hediye çekleri verilmesi halinde bunların brüte götürülerek stopaja tabi tutulmaması tenkit konusu olabilir. Halbuki bizim anlayışımıza göre, personele 20 liralık çikolata vermek yerine 20 liralık çikolata alma hakkı veren hediye çeki vermek arasında fark yoktur.

5.2.2. Çeklerin Müşterilere Verilmesi :

Çeklerin, belli tutarların üzerinde alışveriş yapan bayilere verilmesi durumunda, müşteriye ciro primi verilmesi söz konusudur. Bu takdirde, Maliye İdaresi bayiin KDV'li ciro primi faturası düzenlemesini istemektedir. Bayi aldığı hediye çeklerini, kestiği gelir faturasının karşılığı olarak aktifine kaydedecektir.

Aşağıda, çekleri bayiine veren firmanın kayıtları gösterilmiştir. (200.000 liralık hediye çeki verilmiştir.)

120	ALICILAR	200.000	
108	DİĞER HAZIR DEĞERLER - Hediye Çekleri		200.000
	Bayie çek teslimi		

760 191	PAZARLAMA, SATIŞ ve DAĞITIM GİDER. İNDİRİLECEK KDV	200.000 36.000	
120	ALICILAR		236.000
	Bayiin düzenlediği 200.000 + KDV tutarlı ciro primi faturasının kaydı.		

Maliye Bakanlığı eskiden tüm ciro primi faturalarını hizmet bedeli olarak tanımlanmakta ve %18 oranında KDV lendirilmesini istemekteydi. 116 Nolu KDV Genel Tebliği ile bu görüşünü değiştiren Bakanlık, ciro primlerinin, fiyat farkı niteliğinde olduğunu ve bu nedenle ilgili mal veya hizmetin tabi olduğu KDV oranına tabi bulunduğunu hükme bağlanmıştır. Yukarıda verdiğimiz örnekdeki 200.000 TL'lik ciro primi %1 veya %8 KDV'ye tabi malların alımında bulunan bir bayie verilmiş olsaydı, bu yeni görüşe göre 2.000 TL veya 16.000 TL KDV hesaplanmasına konu olacaktı.

5.2.3. Çeklerin İşletme İhtiyaçları İçin Kullanılması :

Çekler, işletme ihtiyaçları için kullanılır ise alınan mal veya hizmete göre kayıt yapılır. Örneğin, çeklerle sabit kıymet alınırsa, sabit kıymet alış kaydı yapılır. Sarf malzemesi alınırsa, alınan mal, duruma göre doğrudan veya sarfiyata paralel olarak gider veya maliyet kaydına konu edilir.

5.2.4. Çeklerin İşletme Ortakları veya Yakınlarının Şahsî İhtiyaçları İçin Kullanılması veya Bunlar Tarafından İşletmeden Çekilişi :

Çeklerin işletme ortakları veya yakınlarınca, işletmeden çekilişi veya onların şahsî ihtiyaçları için kullanılması halinde, ilgililerin cari hesaplarına intikal ettirilmesi gerekir.

5.2.5. Çeklerin Yukarıda Sayılanlar Dışındaki Kişilere Hediye Olarak Verilmesi :

Çeklerin önceki bölümlerde belirtilenler dışındaki kişilere hediye (mesela yılbaşı hediyesi) olarak verilmesi halinde, bunların işletmenin cesametine ve faaliyetine nazaran aşırı boyutlarda olmaması, verilen hediyelerin cins ve değerinin makul seviyede bulunması koşuluyla gider yazılabileceği kanaatindeyiz.

50 no.lu KDV Genel Tebliğinde de eşantyonların aynî pazarlama gideri niteliğinde olduğu kabul edilmiş, fakat gider kaydı ve KDV indirimi için bazı şartlar öngörülmüştür.

Tebliğin konuya ilişkin A-2 bölümü şöyledir :

“Firmaların belirli zamanlarda, özellikle dini bayramlarda ve yılbaşlarında kendi tanıtımlarını yapmak amacıyla herhangi bir bedel almaksızın kalem, anahtarlık, ajanda, takvim ve benzeri eşya dağıtımları geleneksel hale gelmiştir. Ticari hayatta eşantiyon olarak adlandırılan bu ürünler, her ne kadar işletmede tüketilmemekte ise de aynı pazarlama gideri niteliğinde olduğundan, bu ürünlerin müşterilere ayrıca bir bedel almaksızın teslimi katma değer vergisi hesaplanmasını gerektirmemektedir.

Bu açıklamalar çerçevesinde eşantiyon adı altında teslim edilen malların;

- Ticari teamüllere uygun nitelikte ve miktarda olması,
- Ayrıca bir satışa konu olmayacak şekilde verilmesi,

halinde katma değer vergisi hesaplanmayacaktır.

İşletmenin iktisadi faaliyetini yaygınlaştırmaya ve tanıtmaya yönelik olarak verilen bu mallar için yüklenilen vergiler, genel hükümler çerçevesinde indirim konusu yapılacaktır...”

Hediyenin ayın ya da hediye çeki olarak verilmesi, bize göre, bu durumu etkilemez. Yukarıda belirtilen koşullarla bu durumda da gider kaydı yapılabileceği kanaatindeyiz.

Çeklerin bu şekilde, bedelsiz ve karşılıksız olarak verilmesi nedeniyle, çeki alan kişi nezdinde ivazsız intikal nedeniyle veraset ve intikal vergisi doğacağı akla gelebilir. Ancak bunun için çek tutarının ivazsız intikale ilişkin istisna tutarını aşması gerekir. (2012 yılında gerçekleşen her bir ivazsız intikalin 3.010 lirası Veraset ve İntikal Vergisinden müstesnadır. Herbir ivazsız intikalde bu haddi aşan intikal tutarı vergiye tabi olur. (Bu had her yıl yeniden değerlendirilme oranında artmaktadır.)

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’nun 4/c maddesinde, örf ve adete göre verilmesi mutad bulunan hediye, cihaz, bu vergiden müstesnadır. Bizim anlayışımıza göre, örf ve adete göre, gerek hediye veren işletmenin iş hacmi, gerekse hediye alanın kimliğine göre makul meblağdaki hediye uygulamalarında meblağ istisna sınırını aşsa bile, gider kaydına engel olmadığı gibi hediye alan açısından da herhangi bir vergileme ve faturalama gereği doğmamalıdır.

6. BEDEL KARŞILIĞI SATILMAYAN ALIŞVERİŞ ÇEKLERİ (İSKONTO ÇEKLERİ) :

Uygulamada, bazı mağazaların, belli bir miktar veya tutardaki satışlar nedeniyle ya da sair nedenlerle, müşterilere bedelsiz olarak hediye çeki veya alışveriş çeki adı altında çekler verdikleri ve bu çeklerin o mağazalarda yapılan alışverişlerde para yerine kullanıldığı görülmektedir.

Bu çekler, bir anlamda “*iskonto*” çekleridir ve müşterilere verilen bu çeklerin alışveriş anına kadar, nazım hesaplarda izlenmesi tercih edilmelidir. Tabiatıyla izlemenin başka yöntemlerle de yapılması mümkündür. Çeklerin müşterilere verilmesi aşamasında, dekont ya da fatura düzenlenmesine gerek olmadığı gibi, KDV hesaplanmasına da gerek yoktur.

Bu çeklerin karşılığında müşterilere yapılan mal veya hizmet satışları için mutlaka fatura veya perakende satış fişi düzenlenmelidir. Söz konusu belgelerde, bu çeklerin bedeli “*iskonto*” olarak gösterilmek suretiyle işlem yapılmalıdır. Bizim anlayışımıza göre veya hizmet bedelinin tamamı bu tür çeklerle ödense bile, yukarıda izah edilen tarzda işlem yapmak gerekir.

ÖRNEK :

Firmanın, bir kampanya nedeniyle KDV dahil 500 liralık alımda bulunan müşterisine verdiği 50 liralık iskonto çeki, daha sonra 236 liralık bir alışverişte kullanılmıştır. Satılan mal, %18 KDV oranına tabidir. Yani satılan malın iskontosuz KDV hariç fiyatı 200 TL, KDV si 36 TL dir.

Bu satışta iskonto çeki yoluyla 50 TL lik iskonto uygulanacağına göre, satın alınan malın KDV dahil bedeli ($236 - 50 =$) 186 TL düşecektir. 186 TL iç yüzde yoluyla ayrıştırıldığında KDV matrahı ($186 : 118 \times 100 =$)157,63 TL, KDV tutarı ise, ($157,63 \times 0,18 =$) 28,37 TL olarak hesaplanacaktır.

Bu satışa ait yevmiye kaydı şöyledir:

100	KASA	186	
610	SATIŞ İSKONTOLARI	50	
600			207,63
391	YURTIÇİ SATIŞLAR HESAPLANAN KDV		28,37

7. HEDİYE ÇEKİNİN TİCARETE KONU EDİLMESİ:

Hediye çekleri çeki düzenleyen-genelde perakendeci- firma tarafından, bu çeki hediye edecek olan firmaya satılmaktadır.

Fakat uygulamada nadiren de olsa, bir aracı firma, hediye çeklerini toptan satın alıp, talep eden firmalara satabilmekte, toptan alım nedeniyle çekleri düzenleyen firmadan iskonto sağlayarak para kazanmaktadır.

ÖRNEK:

Türkiye’deki 125 mağazasında, kendi tanınmış markası olan (x) adı altında erkek ve bayan dış giyim eşyası satan bir firma 100 er liralık kupürler halinde hediye çekleri bastırmış ve talep eden firmalara satmaktadır.

Bir aracı firma bu çeklere toptan olarak talip olmuş, 1.000.000 liralık çek alımı şartıyla bu aracı firmaya %10 iskonto uygulanmıştır. Bu iskonto, hediye çeki alım satımı yapan firmaya verilen komisyon niteliğinde olduğundan 100.000 TL + KDV tutarında komisyon faturası kesilmesi gerektirir.

Örneğimize ait yevmiye kayıtları şöyle yapılmalıdır:

Çeki düzenleyen firma açısından:

120	ALICILAR (900.000- 18.000)	882.000	
750	SATIŞ İSKONTOLARI	100.000	
191	İNDİRİLECEK KDV		
		18.000	
349	ALINAN DİĞER AVANSLAR - Tedavüldeki hediye çekleri		1.000.000

Bu çeklerden biri (100 TL lik çek) mağazalardan birinde ibraz edilip KDV dahil 162 TL bedelli bir gömleğin alımında kullanılırsa bu satışa ait yevmiye kaydı şöyle olacaktır:

349	ALINAN DİĞER AVANSLAR -Tedavüldeki hediye çekleri	100	
100	KASA	62	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		150
391	HESAPLANAN KDV		12

Çek alım- satımı yapan firma açısından:

153	TİCARİ MALLAR - Hediye Çekleri	1.000,000
600	YURT İÇİ SATIŞLAR	100.000
391	HESAPLANAN KDV	18.000
320	SATICILAR	882.000

Çek alım- satımı yapan firma, bu şekilde sahip olduğu 1.000.000 liralık (x) mağazalarında geçerli hediye çeklerinin, 15.000 liralık kısmını bir boru üreticisi firmaya pazarlandığında, şu kaydı yapacaktır:

120	ALICILAR	15.000
600	YURTIÇİ SATIŞLAR	15.000